

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

w sprawie J.S.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 26 lutego 2025 r.

zażalenia prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 4 listopada 2024 r., sygn. akt Ko Un 35/24, w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 23 listopada 1951 r., sygn. Sr 816/51 i postanowienia b. Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z 24 grudnia 1951 r., o sygn. Sn.Odw.S.2669/51 na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z 28 sierpnia 2024 r. prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie skierował do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie wniosek o stwierdzenie nieważności wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 23 listopada 1951 r., sygn. Sr 816/51 i postanowienia b. Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z 24 grudnia 1951 r., sygn. Sn.Odw.S. 2669/51, zapadłych w sprawie J.S. - w części

dotyczącej umorzenia w stosunku do niego na podstawie przepisów amnestyjnych z 22 lutego 1947 r. postępowania karnego o przestępstwa z art. 118 § 1 i 3 kkWP w zw. z art. 115 § 2 kkWP, art. 4 pkt. 1 lit. a Dekretu z 30 października 1944 r., art. 9 Dekretu z 30 października 1944 r., art. 3 lit. b Dekretu z 30 października 1944 r. i art. 4 § 1 Dekretu z 13 czerwca 1946 r., z uwagi na fakt, iż były one związane z działalnością J.S. jako żołnierza AK - WiN na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Postanowieniem z 4 listopada 2024 r., sygn. Ko Un 35/24, Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł stwierdzając:

1. częściową nieważność wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie,
z 23 listopada 1951 r., sygn. akt Sr. 816/51, wydanego wobec J.S., w części, w której na podstawie amnestii umorzono postępowanie:

1. w pkt. a o czyn z art. 118 § 1 i 3 w zw. z art. 115 § 2 kkWP,
2. w pkt. b o czyn z art. 4 pkt 1 lit. a Dekretu z 30 października 1944 r.,
3. w pkt. c o czyn z art. 9 Dekretu z 30 października 1944 r.,
4. w pkt. e o czyn z art. 3 lit. b Dekretu z 30 października 1944 r.,
5. w pkt. f o czyn z art. 4 pkt 1 lit. a Dekretu z 30 października 1944 r.,
6. w pkt. g o czyn z art. 4 § 1 Dekretu z 13 czerwca 1946 r.,

i nie uwzględnił wniosku w zakresie stwierdzenia nieważności przedmiotowego wyroku w pkt d o czyn z art. 9 Dekretu z 30 października 1944 r. oraz w pkt e o czyn z art. 3 lit. b Dekretu z 30 października 1944 r.,

7. częściową nieważność postanowienia b. Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 24 grudnia 1951 r., sygn. akt Sn. Odw. S.2669/51, wydanego wobec J.S., w części, w której utrzymano w mocy ww. wyrok b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie umarzający postępowanie na podstawie amnestii:

8. w pkt. a o czyn z art. 118 § 1 i 3 w zw. z art. 115 § 2 kkWP,
9. w pkt. b o czyn z art. 4 pkt 1 lit. a Dekretu z 30 października 1944 r.,
10. w pkt. c o czyn z art. 9 Dekretu z 30 października 1944 r.,
11. w pkt. e o czyn z art. 3 lit. b Dekretu z 30 października 1944 r.,
12. w pkt. f o czyn z art. 4 pkt 1 lit. a Dekretu z 30 października 1944 r.,
13. w pkt. g o czyn z art. 4 § 1 Dekretu z 13 czerwca 1946 r.,

i nie uwzględnił wniosku w zakresie stwierdzenia nieważności przedmiotowego postanowienia b. Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie, w którym utrzymano w mocy ww. wyrok b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie umarzający postępowanie na podstawie amnestii w pkt d o czyn z art. 9 Dekretu z 30 października 1944 r. oraz w pkt. e o czyn z art. 3 lit b Dekretu z 30 października 1944 r. Nadto tym samym postanowieniem kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, któremu w oparciu o przepisy art. 427 § 1 i 2 k.p.k. w zw. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 442) zarzucił:

1. sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiającą jego wykonanie polegającą na tym, że w pkt. 1 dyspozytywnej części postanowienia będącego przedmiotem zażalenia sąd stwierdził nieważność wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 23 listopada 1951 r., sygn. Sr 816/51 w części, w której na podstawie amnestii umorzono wobec J.S. postępowanie w pkt a, b, c, e, f, g, zaś w jego dalszej części sąd zawarł stwierdzenie, iż jednocześnie nie uwzględnił wniosku prokuratora w zakresie stwierdzenia nieważności przedmiotowego wyroku co do pkt e, co uniemożliwia wykonanie postanowienia, gdyż jedno jego rozstrzygnięcie

powoduje stwierdzenie nieważności przedmiotowego wyroku, w części w której na podstawie amnestii umorzono postępowanie w pkt. e o czyn z art. 3 lit. b Dekretu z 30 października 1944 r., natomiast drugie rozstrzygnięcie zawiera stwierdzenie przeciwne, co w konsekwencji prowadzi do sytuacji, iż wykonanie jednego rozstrzygnięcia powoduje unicestwienie drugiego, prowadząc do sprzeczności logicznej,

2. sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie polegająca na tym, że w pkt. 2 dyspozytywnej części postanowienia będącego przedmiotem zażalenia sąd stwierdził nieważność postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z 24 grudnia 1951 r., sygn. Sn.Odw.S. 2669/51, w części w której utrzymano w mocy wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie umarzający na podstawie amnestii postępowanie wobec J.S. w pkt a, b, c, e, f, g, zaś w jego dalszej części sąd zawarł stwierdzenie, iż jednocześnie nie uwzględnił wniosku prokuratora w zakresie stwierdzenia nieważności przedmiotowego postanowienia utrzymującego w mocy wyrok co do pkt e, co uniemożliwia wykonanie postanowienia, gdyż jedno jego rozstrzygnięcie powoduje stwierdzenie nieważności przedmiotowego postanowienia, w części w której utrzymano w mocy wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie umarzający na podstawie amnestii postępowanie w pkt e o czyn z art. 3 lit. b Dekretu z 30 października 1944 r., natomiast drugie rozstrzygnięcie zawiera stwierdzenie przeciwne, co w konsekwencji prowadzi do sytuacji, iż wykonanie jednego rozstrzygnięcia powoduje unicestwienie drugiego, prowadząc do sprzeczności logicznej,
3. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na jego treść, a to art. 7 k.p.k. oraz art. 1 ust. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i dowolne przyjęcie, że czyn przypisany J.S. w pkt. d w części umarzającej wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 23 listopada 1951 r., sygn. Sr 816/51 i utrzymującego go

w mocy postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z 24 grudnia 1951 r., sygn. Sn.Odw.S. 2669/51, polegający na dokonaniu podczas akcji na Komunalną Kasę Oszczędności w Z. również zaboru w celu przywłaszczenia portfela i pieniędzy na szkodę dyrektora tej Kasy T.F. i interesantki K.J. zakwalifikowany z art. 9 Dekretu z 30 października 1944 r., nie był związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przy uwzględnieniu zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego wynika, że w tym wypadku zabór wskazanym osobom posiadanych przez nie pieniędzy odbywał się w ramach akcji na Komunalną Kasę Oszczędności w Z. mającej na celu zapewnienie środków finansowych na kontynuację działalności niepodległościowej oddziału AK - WiN dowodzonego przez R.S. ps. „U.” i nie stanowił ekscesu któregoś z uczestników akcji.

Stawiając powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zażalenie prokuratora jest zasadne co skutkować musiało uchyleniem zaskarżonego postanowienia. Otóż istotnie sąd I instancji w wydanym orzeczeniu dopuścił się bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie w części motywacyjnej zaskarżonego postanowienia przyznał bowiem, że popełnił błąd o takim charakterze.

Zatem tylko dla przypomnienia wskazać należy, że aby mówić o bezwzględnej przyczynie odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. to w treści orzeczenia musi zaistnieć skrajnie sprzeczne rozstrzygnięcia zawarte w orzeczeniu, które powodują przeciwstawne konsekwencje prawne, tak że wykonanie jednego rozstrzygnięcia powoduje unicestwienie drugiego, prowadząc do sprzeczności logicznej. Z takim właśnie przypadkiem – jak słusznie podniósł prokurator w wywiedzionym zażaleniu - ma do czynienia w niniejszej sprawie. Zamieszczenie bowiem w treści postanowienia dwóch odmiennych rozstrzygnięć w zakresie

wniosku prokuratora w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 23 listopada 1951 r., sygn. Sr 816/51 w części, w której na podstawie amnestii umorzono wobec J.S. postępowanie z pkt. e ww. wyroku w istocie spowodowała niemożność ustalenia czy sąd stwierdził nieważność orzeczenia w tej części czy też w tej części wniosku prokuratora nie uwzględnił. Identycznie należy ocenić treść pkt. 2 zaskarżonego orzeczenia, w zakresie w jakim doszło do wewnętrznej sprzeczności rozstrzygnięcia o jakim mowa w zarzucie 2 zażalenia prokuratora a odnoszącym się do postanowienia b. Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z 24 grudnia 1951 r., sygn. Sn.Odw.S. 2669/51. Wskazane sprzeczności w części dyspozytywnej zaskarżonego postanowienia skutkują niemożnością jego wykonania w takim stopniu o jakim mowa w treści art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Koniecznym w związku z tym było uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Warszawie. Korzystając natomiast z uprawnień wynikających z treści art. 436 k.p.k. Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie wniesionego środka odwoławczego do uchybień podniesionych w pkt. 1 i 2 zażalenia. Rozpoznanie bowiem zarzutu 3 zażalenia prokuratora byłoby co najmniej przedwczesne, gdyż sąd I instancji będzie zobligowany do ponownego rozpoznania wniosku prokuratora.

Mając powyższe okoliczności na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

[WB]

[a.ł]